

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
137/2014

Er referens/dnr:
M2014/1708/Ke

2014-10-30

Remissvar

Yttrande över Europeiska Kommissionens förslag (COM(2014)397 final) till revidering av flera av EU:s avfallsdirektiv

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Svenskt Näringslivs yttrande har fokus på förslagen till revidering av direktiv 2008/98/EG om avfall, 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall och 1999/31/EG om deponering av avfall. Detta yttrande har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv. Vi vill också hänvisa till våra branschförbunds yttranden v g samtliga förslag till revideringar av EUs avfallsdirektiv.

Prioriterade frågor i avfallspaketet

Näringslivet är på ett övergripande plan positivt till syftet med de ändringar som föreslås av Kommissionen. Vi delar höjda ambitioner och tankar om en konkurrenskraftig cirkulär ekonomi.

- *Återvinningsmålen*

Vi är positiva till en ambitionshöjning när det gäller återvinningsmålen. Vi har mycket goda resultat i Sverige. Ytterligare höjda mål på EU-nivå blir en utmaning i den fortsatta utvecklingen på nationellt plan. Det är också positivt att målsättningen är att materialåteranvända och återvinna de material som omfattas av producentansvar.

Det är dock av avgörande betydelse att det underlag som används för att mäta insamlat och återvunnet material i medlemsstaterna förbättras. Den statistik som idag utgör grund för målsättningarna (Eurostat) är varken relevant eller korrekt, och motsvarar inte den totala materialhanteringen inom EU. Vi föreslår att Sverige tar initiativ till en diskussion om att systematisera kriterier för hur återvinningsstatistik ska rapporteras till EU, inklusive tillsynsansvar som säkerställer att varje medlemsstat redovisar korrekt, att uppföljning kan ske och att medlemsstater som ligger långt efter kan få hjälp i utvecklingen av systemet

Andra delar av Kommissionens förslag är otydliga och förefaller sakna kunskap om hur drivkrafter för ökad återvinning skapas. Här kan svenska erfarenheter spela en viktig roll vilket har betydelse för den fortsatta utvecklingen nationellt. De brister vi ser i förslaget riskerar att underminera de principiella utgångspunkterna för avfallspolitiken. Följden kan bli att de mycket goda resultat som uppnåtts försämrats, bl.a. när det gäller i vilken utsträckning insamlat material återvinns.

- *Definitionen av kommunalt avfall, bilaga VI*

Begreppet kommunalt avfall är otydligt och det förefaller ologiskt att basera det på en geografisk avgränsning. Det finns med andra ord en uppenbar risk att nuvarande skrivning leder till oklarheter såväl avseende ansvarsfördelning som uppföljning av mål. Termen kommunalt avfall innebär dessutom att betydande delar av det avfall som genereras hos företag skulle benämnas kommunalt. För att nå mål om en cirkulär ekonomi är det tvärtom viktigt att företag har möjlighet att ta ansvar för sitt eget avfall. Exempelvis gäller detta för matavfall där ett större ansvar för livsmedelsindustrin, dagligvarubutiker och restauranger skulle generera en ökad utsortering och återvinning. Begreppet bör således ändras och användning av hushålls- och verksamhetsavfall införs istället.

- *Utformningen av producentansvaret, bilaga VII*

I bilaga VII stipuleras ett antal kriterier för medlemsstaternas krav på utveckling och tillämpning av ett utökat producentansvar. Kraven är otydliga och behöver utvecklas i samråd med näringslivet. Det gäller bl.a. frågan om aktörernas roller och kostnadsfördelningen mellan olika aktörer i kedjan, inklusive var gränserna för producentansvaret egentligen går. Vi välkomnar en fördjupad dialog om bilaga VII. Vi kan i dagsläget inte ställa oss bakom de befintliga skrivningarna.

- *Mät punkt för återvunnet material i direktiv 94/62/EG*

Den beräkning som utgör grund för de målsättningar som anges i art. 6 a-k och definieras i art. 6 c och d är problematisk för producenterna. Som vi uppfattar förslaget, skulle det innebära en ny mät punkt som baserar sig på materialets beståndsdelar. Att på detta sätt specificera varje beståndsdel för sig kan innebära röjande av affärskritisk information, påverka konkurrenssituationen på marknaden och bidrar inte till en högre insamlingsnivå. Mät punkten bör istället vara invägningen hos återvinningsföretaget och beräkningen baseras på materialströmmens huvudsakliga beståndsdel. En förändrad mät punkt har dessutom konsekvenser för beräkningen av total mängd insamlat material. Om en förändrad mät punkt för insamlat material skulle genomföras, behöver därför de övergripande återvinningsmålen också justeras för att ta hänsyn till det. I annat fall kommer målen att bli orealistiska.

- *Industriavfall ska enligt "preamble" nr 7 regleras genom annan lagstiftning*

I avfallsdirektivets förslag finns den inledande punkten 7 som är av vikt för industrin. Vi stödjer denna punkt där det tydligt framgår att industrins verksamhetsavfall regleras i företagets tillstånd och i BREF-dokumentet.

- *Deponeringsdirektiv förslaget*

Vi har redan ovan anført att man måste ändra föreslagen definition av kommunalt avfall så att endast hushållsavfall avses, och istället införa användning av hushålls- och verksamhetsavfall. Detta har betydelse för deponeringsdirektivet och Artikel 5 2a och 5 2b där det också måste förtydligas att målen endast avser hushållsavfall.

Bakgrund

Hållbar utveckling såväl ekologiskt, ekonomiskt som socialt är en viktig utgångspunkt för näringslivet. Utifrån mål definierade av samhälle, medborgare och näringsliv kan ökad resurseffektivitet bidra till lösningar där de tre perspektiven samspelar. En väl definierad avvägning mellan politik och näringsliv skapar långsiktiga förutsättningar för ökad miljönytta då företag, medborgare och andra aktörer ges förutsättningar att aktivt medverka på ett kostnadseffektivt sätt.

Kommissionen föreslår nu att nästa steg tas för att genom ökat fokus på resurseffektivitet stärka konkurrenskraften samt bidra till teknikutveckling och innovationskraft. Avfallspolitiken är i detta arbete central och med cirkulär ekonomi som ledstjärna presenterade Kommissionen i somras ett paket av rättsakter som definierar de gemensamma regler som gäller för den inre marknaden.

Vi delar de grundläggande insikterna om resurseffektivitetens betydelse för ekonomins långsiktiga utveckling. Rätt utformat ser ett samlat svensk näringsliv möjligheter att förstärka arbetet utifrån avfallshierarkin och öka konkurrenskraftig återvinning i Sverige och Europa. Svenska erfarenheter och framgångar kan vara vägledande i detta arbete.

Avgörande är att nya beslut och riktlinjer inte riskerar att begränsa näringslivets möjligheter och fungerande marknadslösningar. Gjorda investeringar och fungerande system bör tillsammans med pågående arbete tas tillvara och utvecklas.

För rätt fokus vad gäller nya politiska initiativ är en bättre fungerande och harmoniserad uppföljning viktig. Sverige kan vara pådrivande i ett arbete som leder till mer jämförbara system i alla medlemsländer, både vad avser antalet insamlade fraktioner och bedömning av mängd.

En marknad i utveckling

Grunden för dagens reglering av ansvaret för avfall infördes redan 1994 i Sverige. Vi har idag ett väl fungerande och heltäckande nationellt system för insamling och återvinning som bygger på producentansvar, d.v.s. både det fysiska och ekonomiska ansvaret för att nå uppsatta återvinningsmål ägs av producenterna. Det ansvaret vill vi värna och utveckla tillsammans med de marknader som vuxit fram parallellt.

Det svenska systemet har lett till en positiv utveckling. Antalet anställda inom återvinningsbranschen har ökat med 60 % sedan år 2000. Materialåtervinningen har nästan tredubblats sedan 1990 och växthusgasutsläppen minskat kraftigt, mer än 6 Mton/år, i storleksordningen 10 % av Sveriges utsläpp.

Förpacknings- och tidningsinsamlingen ökar insamlingen och överträffar samtliga återvinningsmål, exempelvis 89 % glas och 90 % returpapper. Verksamheten inkluderar idag återvinningsstationer i hela landet, samverkansavtal med ett fyrtiotal kommuner och fastighetsnära insamling som når 1,2 miljoner hushåll.

Viktiga drivkrafter i denna utveckling har varit nationella mål och styrmedel, införandet av producentansvar samt att priserna på råvaror ökat vilket gjort återvinning mer lönsamt. Många företag med hållbarhet i sin strategi ser miljömässiga och ekonomiska vinster att jobba mer aktivt med sitt avfall som resurs. Flera företag sätter exempelvis upp egna mål för utsortering av avfall.

På flera områden har nya behandlingsmetoder och produkter utvecklats för att möjliggöra nya kretslopp och användningsområden. I gränslandet mellan producentansvar och marknad sker samverkan i hela värdekedjan. Det sker på flera sätt, ökad återvinning leder till ny produktutveckling eller nya behov skapar marknad för ökad insamling. Exempelvis satsar

IKEA på att alla heminredningsprodukter ska vara förnybara eller från återvunnen plast år 2020. Företag som Swerec (plaståtervinning) och Fiskeby (returfiberkartong) kompletterar värdekedjan och gör nya produkter möjligt medan svenska pappersbruk inom Pressretur och SGÅ (svensk glasåtervinning) agerar från insamling till produkt. Ett annat exempel är T4RI, Textiles for Recycling Initiative, där en rad större aktörer på klädmarknaden skapat ett frivilligt initiativ vars syfte är att arbeta för bättre förutsättningar för återanvändning och återvinning av textilier (kläder och hemtextilier). Idag sker tex insamling av kläder hos flera större kedjor dit konsumenter kan komma och lämna in sina gamla kläder. Även för insamling av kontorspapper träffades redan 1996 en frivillig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och berörda aktörer.

Tydligare politiska mål och styrmedel kan vara vägledande för en fortsatt positiv utveckling. Något som är vår utgångspunkt i diskussionen om nya EU-direktiv. Direktivet bör sätta ramar som möjliggör olika typer av initiativ.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv anser revideringen av avfallsdirektiven vara av vikt. Målet för ett svensk agerande ska vara att stödja en utveckling där miljönytta och resurseffektivitet utvecklas på ett kostnadseffektivt och innovativt sätt.

Det är viktigt att värna ett obrutet producentansvar på de områden som sedan länge reglerats på detta sätt samt de marknader och frivilliga åtaganden som kompletterar. Kanske viktigast är dock att bejaka, och inte reglera, den utveckling som sker till följd av företagens egna intressen och aktiva miljöarbete.

För att nå högre återvinningsmål och en cirkulär ekonomi förutsätts att näringslivet ges mer ansvar, inte mindre. Styrmedel bör stimulera, inte begränsa.

Stockholm som ovan

Inger Strömdahl
Ansvarig Miljö Policies
Svenskt Näringsliv